

WETENSCHAPPELIJK COMITÉ VAN HET FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN

ADVIES 20-2006

Betreft: Adviesaanvraag betreffende het Nationaal *Salmonella* bestrijdingsprogramma voor fokpluimvee 2007 (dossier Sci Com 2006/07)

Het Wetenschappelijk Comité van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen,

Gelet op de wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8 ;

Gelet op het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Overwegende het huishoudelijk reglement bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, door de Minister goedgekeurd op 27 maart 2006;

Gelet op de adviesaanvraag van het Wetenschappelijk Comité aangaande het Nationaal *Salmonella* bestrijdingsprogramma voor fokpluimvee 2007;

Overwegende de besprekingen tijdens de werkgroepvergadering van 22 maart 2006 en de plenaire vergaderingen van 7 april en 5 mei 2006;

geeft het volgende advies :

1. Referentietermen

Het Nationaal *Salmonella* bestrijdingsprogramma bij fokpluimvee voor 2007 is een door de EG verplicht programma. Het is het vervolg op het *Salmonella* bestrijdingsprogramma bij fokpluimvee voor 2006. Het heeft als doel de prevalentie van *Salmonella* bij fokpluimvee in Europa te verminderen om zo het vrije handelsverkeer binnen de Europese Unie te kunnen waarborgen. Pluimvee en eieren zijn immers een van de voornaamste oorzaken van *Salmonella* besmettingen bij de mens. Dit programma werd opgesteld conform de Beschikking 2004/450/EG van de Commissie van 29 april 2004 tot vaststelling van de standaardvoorschriften voor de inhoud van aanvragen tot financiële steunverlening van de Gemeenschap voor programma's voor de uitroeiing van en de controle op dierziekten. De minimale inhoud van het programma is gebaseerd op:

- Verordening (EG) N° 2160/2003 inzake de bestrijding van *Salmonella* en andere specifieke voedseloverdraagbare zoönoseverwekkers ;

- Verordening (EG) N° 1003/2005 tot vaststelling van communautaire doelstellingen van de *Salmonella* bestrijding bij fokpluimvee. Die doelstellingen zijn een prevalentie voor de 5 serotypes van *Salmonella* bij vermeerderingskoppels die niet hoger is dan 1 % (*Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Infantis en *Salmonella* Virchow) in plaats van enkel de 2 die volgens het huidige bestrijdingsplan moeten worden bestreden (*Salmonella* Enteritidis en *Salmonella* Typhimurium) ;
- Verordening (EG) N° 1091/2005 ter uitvoering van Verordening (EG) N° 2160/2003 wat betreft eisen voor het gebruik van specifieke bestrijdingsmethoden in het kader van de nationale programma's voor de bestrijding van *salmonella* ;
- Richtlijn 2003/99/EG inzake de bewaking van zoonoses en zoönoseverwekkers die de Beschikking 90/424/EEG van de Raad wijzigt en die de Richtlijn 92/117/EEG van de Raad intrekt.

De doelstelling (niet meer dan 1% van de beslagen met volwassen vermeerderingskoppels, waarbij elke beslag uit minimaal 250 dieren bestaat, mag positief zijn voor 1 van de 5 serotypes van *Salmonella* waarop de bestrijding betrekking heeft) moet op uiterlijk 31/12/2009 worden bereikt. Als deze doelstelling niet wordt bereikt, zullen handelsbeperkingen van toepassing zijn.

2. Algemene opmerkingen

1) Het *Salmonella* bestrijdingsprogramma dat aan het Wetenschappelijk Comité voorgelegd wordt is duidelijk en gestructureerd opgemaakt. Het Comité apprecieert het feit dat serotypes zoals *Salmonella* Infantis en *Salmonella* Virchow in het plan werden opgenomen. Het gaat om een plan voor een duur van drie jaar dat betrekking heeft op de 5 *Salmonella* serotypes. Het Wetenschappelijk Comité vindt dat het plan makkelijk zou kunnen worden herbekeken en uitgebreid als nog andere serotypes zouden worden toegevoegd.

2) Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat het feit dat het nationaal bestrijdingsprogramma ook geldt voor beslagen van 200 dieren en meer terwijl volgens de Europese wetgeving alleen monsters moeten worden genomen van beslagen met minimaal 250 dieren een positieve benadering is. Door deze benadering wordt immers de bewaking op meer beslagen toepast, waardoor de kans voor het waarnemen van een positief resultaat toeneemt.

3) In verband met de mogelijkheid een tegenonderzoek in te stellen indien *Salmonella* uit een staal geïsoleerd wordt, stelt het Wetenschappelijk Comité voor om deze mogelijkheid uit het bestrijdingsprogramma weg te laten, en wel om de volgende redenen : (1) het resultaat van het monster genomen bij tegenonderzoek zal geen bijkomende informatie opleveren aangezien enerzijds de specificiteit van de testen reeds maximaal is (100%) (het tegenonderzoek zal deze specificiteit dus niet kunnen verhogen), en anderzijds de gevoeligheid van deze testen zeer laag is (als gevolg van een lage representativiteit van de monsternames), (2) om problemen te vermijden wanneer het tweede resultaat negatief is. Er wordt immers nergens aangegeven welke maatregelen in het bedrijf moeten worden getroffen tot wanneer het resultaat van het tegenonderzoek bekend is.

4) Op verscheidene plaatsen in het document wordt de wijze van bemonstering en analyse vermeld voor de perioden van kunstmatige rui en de tweede productiecycclus. Het Wetenschappelijk Comité meent dat het niet aan te raden is om kunstmatige rui toe te passen voor een tweede productieperiode omdat pluimvee in die periode gevoeliger is voor *Salmonella*.

3. Bijzondere opmerkingen

- Pagina 4, Vaccinatie. In deze alinea worden alleen de geregistreerde vaccins tegen *Salmonella* Enteritidis voor fokpluimvee vermeld. Het Wetenschappelijk Comité vraagt dat in het programma vermeld wordt dat het gebruik van gecombineerde vaccins (bijvoorbeeld tegen *S. Enteritidis* en *S. Typhimurium*) een betere bescherming kan bieden.
- Pagina 6, Voornaamste maatregelen, Overzicht, tabel. De tabel vermeldt de wijze van bemonstering en analyse volgens de leeftijd (in weken) van fokpluimvee. Op de leeftijd van 4 weken wordt wel een controle voorzien maar geen officiële (het monster wordt door de eigenaar van het pluimvee genomen en niet door DGZ/ARSIA). Het Wetenschappelijk Comité meent dat de leeftijd van 4 weken een zeer gevoelige periode is om met *Salmonella* besmet pluimvee op te sporen en dat de kans dat een besmetting wordt aangetroffen dan veel groter is dan bijvoorbeeld op het einde van de opfokperiode (waarvoor wel een officiële controle vermeld is). Het Comité raadt om die reden aan te vermelden dat op de leeftijd van 4 weken een officiële controle moet worden uitgevoerd (door DGZ/ARSIA genomen monster).
- Pagina 7, Voornaamste maatregelen, Overzicht, tabel. Wat de analysemethoden betreft die moeten worden gebruikt om de in deze tabel vermelde testen uit te voeren, zijn er twee tegenstrijdigheden met de methoden die vermeld zijn in de tabel op pagina 39 : **1)** op 16-18 weken is de toe te passen methode niet de gecombineerde methode (ISO 6579 en ISO 6579 bijlage D), maar de methode ISO 6579 bijlage D, en **2)** op 22 weken is de toe te passen methode niet de methode ISO 6579 bijlage D, maar de gecombineerde methode (ISO 6579 en ISO 6579 bijlage D). In datzelfde opzicht moet ook, op pagina 8 van het document, bij de leeftijd van 22 weken, de term « methode ISO 6579 bijlage D » worden vervangen door « gecombineerde methode ISO 6579 en ISO 6579 bijlage D ». Deze voorstellen zijn in overeenstemming met de alinea over « Analyses » op pagina 10 en de tabel op pagina 39.
- Pagina 7, Preventieve maatregelen, Hygiëne. Het Wetenschappelijk Comité onderstreept in positieve zin het feit dat in het bestrijdingsprogramma preventieve hygiënemaatregelen met begeleiding door DGZ/ARSIA zijn opgenomen.
- Pagina 7, Preventieve maatregelen, Vaccinatie. Het document vermeldt dat de vaccinatie van selectiepluimvee in België verboden is. Het Wetenschappelijk Comité vraagt zich af of dit verbod ook geldig is voor selectiepluimvee dat vanuit andere landen in België wordt ingevoerd en eventueel gevaccineerd kan zijn. Het Comité raadt aan na te gaan of een serologische controle is ingesteld voor ingevoerd selectiepluimvee.
- Pagina 8, Toezicht. Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om een alinea toe te voegen over de wijze van monsternamen (welk monster, op welk tijdstip, gewoon monster, andere monsters,...).
- Pagina 10, alinea 2. Er is vermeld dat na reinigen en ontsmetten van een voor *Salmonella* positieve stal een bacteriologisch onderzoek moet worden uitgevoerd ter beoordeling van de efficiëntie van het ontsmetten. Er is in het document sprake van het gebruik van twee swabs om dit onderzoek uit te voeren. Het Wetenschappelijk Comité stelt echter voor de term « 2 swabs » te vervangen door “ 2 verzamelmonsters van swabs”. Die suggestie geldt eveneens voor pagina 11, Maatregelen, laatste alinea. Het Wetenschappelijk Comité beveelt overigens aan om slechts opnieuw huisvesting van pluimvee toe te staan nadat de laatste controle geen *Salmonella* aantoonde.

- Pagina 10, alinea 2. De invoering van een sanitaire leegstand wordt aangeraden als maatregel die moet worden getroffen na het reinigen en ontsmetten van een stal waarin een *Salmonella* positieve toom heeft verbleven.
- Pagina 10, Analyses. In de eerste alinea staat vermeld dat wanneer pluimvee wordt gevaccineerd tegen *Salmonella* Enteritidis, kruisimmunititeit ontstaat met *Salmonella* Gallinarum waardoor alle tomen positief zijn bij serologisch onderzoek naar antistoffen tegen *Salmonella* Gallinarum (*Salmonella* Enteritidis heeft dezelfde oppervlakte (lipopolysaccharide, LPS) antigenen als *Salmonella* Gallinarum). Het Wetenschappelijk Comité meent dat deze stelling niet altijd klopt, in de mate waarin enerzijds vaccinatie tegen *Salmonella* Enteritidis niet altijd tot seroconversie leidt (aanmaak van antistoffen) bij alle dieren en anderzijds, deze vaststelling afhangt van het gebruikte type vaccin. Het stelt dan ook voor deze zin te nuanceren.
- Pagina 10, Analyses, tweede alinea. Aangezien Verordening (EG) N°1003/2005 de naam van de methode die voor de serotypering moet worden gebruikt niet vermeldt, is het wenselijk de naam van deze serotyperingsmethode, zoals beschreven in de norm ISO 6579, in het document op te nemen.
- Pagina 11, Maatregelen. Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om bij de maatregelen die moeten worden getroffen wanneer één van de 5 vermelde serotypes worden aangetoond, expliciet te vermelden dat de positieve tomen binnen een bepaalde tijd moeten worden geslacht of vernietigd.
- Pagina 11, Maatregelen, 4de alinea. Er wordt vermeld dat vermits de afvoer van broedeieren naar de eiverwerkende industrie voor hittebehandeling niet rendabel is, de foktoom vervroegd wordt geslacht. Het Wetenschappelijk Comité stelt voor hier meer expliciet aan toe te voegen dat dit vervroegde slachten verplicht is, zoals vermeld in Verordening (EG) N° 2160/2003.
- Pagina 11, Maatregelen, tweede en derde alinea. In de tweede alinea wordt vermeld dat ééndagskuikens die positief zijn voor *Salmonella* door het FAVV worden vernietigd en in de derde alinea staat vermeld dat broedeieren afkomstig van positieve foktomen worden vernietigd door een erkend destructiebedrijf. Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om één enkele instantie te kiezen die deze vernietigingen moet uitvoeren.
- Pagina 19, Tabel. Het Wetenschappelijk Comité stelt voor in de titel van de tabel het woord « geregistreerde » toe te voegen vóór het woord « infecties », aangezien niet alle *Salmonella* besmettingen van mensen in België worden gemeld.
- Pagina 19, tweede alinea. Er wordt vermeld dat één van de redenen van de daling van het aantal *Salmonella* infecties bij de mens de vaccinatie van moederdieren en legpluimvee is. Het Comité meent dat men voorzichtig moet zijn met deze bewering omdat er geen wetenschappelijke argumenten of bewijzen zijn die de redenen van deze daling verklaren. Bijvoorbeeld kan de reductie eveneens te wijten zijn aan een grotere aandacht die de consument en de grootkeukens besteden aan de hygiëne bij de bereiding van voedingswaren.
- Pagina's 20, 21, 22, 23, Tabellen met gegevens over de epidemiologische evolutie in de jaren 2000, 2001, 2002 en 2003, kolom « aantal onderzochte koppels ». Het is opmerkelijk dat voor deze kolom geen cijfers beschikbaar zijn omdat het aantal positieve koppels bekend is voor deze jaren.

- Pagina 24, Tabel met gegevens over de epidemiologische evolutie in 2004. Het Wetenschappelijk Comité wijst erop dat in de kolom met het totale aantal (Vlaanderen en Wallonië) positieve koppels voor *Salmonella* Enteritidis het cijfer 1 is vermeld, wat in tegenspraak is met de tabel op pagina 33 waarin voor 2004 als aantal met *Salmonella* enteritidis besmette koppels het cijfer 0 vermeld is. Er bestaat tussen deze twee tabellen ook een tegenstrijdigheid wat *Salmonella* Thyphimurium betreft (4 positieve koppels op pagina 24 en 5 positieve koppels op pagina 33).

4. Algemene aanbevelingen

Het Wetenschappelijk Comité wijst erop dat het nuttig zou zijn een tracerings- (tracing back, inclusief lyso- en moleculair typering) en een epidemiologisch onderzoek uit te voeren wanneer een beslag positief wordt bevonden voor *Salmonella* of wanneer eieren besmet zijn. Beide onderzoeken hebben tot doel de oorsprong van de besmetting te achterhalen (diervoeder, stal, milieu,...).

Namens het Wetenschappelijk Comité,
De Voorzitter,

Prof. Dr. Ir. André Huyghebaert

Brussel, 5 mei 2006